

Төслийн мэдээлэл 2011 оны 12 дугаар сар №3

Багшлахуйн арга зүйн хөгжлийг үндэсний хэмжээнд түгээн дэлгэрүүлэх бүсчилсэн сургалтын тайлан

Сургалт зохион байгуулсан бүс

2011 оны 11 сард “Багшлахуйн арга зүйн хөгжлийг үндэсний хэмжээнд түгээн дэлгэрүүлэх бүсчилсэн сургалт”-ыг доорхи хүснэгтэд дурьдах 6 бүсэд амжилттай зохион байгууллаа.

Сар өдөр	Сургалтын байр	Оролцогчид
1-5/XI	СХД-ийн Ирээдүй ЦС	Нийслэлийн 6 дүүргийн төлөөлөл
10-14/XI	БЗД-ийн 85-р сургууль	Нийслэлийн бусад 3 дүүрэг болон 4 аймгийн төлөөлөл
11-15/XI	Булган аймгийн 1-р сургууль	Булган аймгийн загвар сургуулиуд болон Хангайн бүсийн 3 аймгийн төлөөлөл
11-15/XI	Завхан аймгийн Чандмань-Эрдэнэ ЦС	Завхан аймгийн загвар сургуулиуд болон баруун бүсийн 4 аймгийн төлөөлөл
11-15/XI	Дорнод аймгийн Хан-Уул ЦС	Дорнод аймаг болон зүүн бүсийн 2 аймгийн төлөөлөл
12-16/XI	Сэлэнгэ аймгийн 1-р сургууль	Сэлэнгэ аймаг болон төвийн бүсийн 3 аймгийн төлөөлөл

Уг сургалтыг, мэргэжлийн багийн гишүүдээс гадна 2011 оны 10 сарын 21-22-ны сургагч багш бэлтгэх сургалтад хамрагдсан НБГ болон Булган, Завхан, Дорнод, Сэлэнгэ аймгийн БСГ-ын мэргэжилтнүүд удирдан явуулж, нийт 595 оролцогч хамрагдсан.

Сургалтын хөтөлбөр

Энэхүү сургалт нь “Суралцахуйд суурилсан багшлах арга зүй”, багшлахуйн арга зүйн шинэчлэлийн арга хэрэгсэл болгон “Хичээлийн судалгаа”-ны арга зүйд суралцуулах замаар үндэсний хэмжээнд “Суралцахуйд суурилсан багшлах арга зүй”-г түгээн дэлгэрүүлэх гол

цөм боловсон хүчнийг бэлтгэх явдлыг энэхүү сургалт үндсэн зорилгоо болгосон юм.

Сургалтын эхний өдөр оролцогчдын Монгол Улсын Боловсролын салбарын шинэчлэлийн талаархи ойлголтыг гүнзгийрүүлэхийн зэрэгцээ “Суралцахуйд суурилсан багшлах арга зүй”, багшлахуйн арга зүйн шинэчлэлийн арга зам болгож “Хичээлийн судалгаа”-ны тухай, мөн тус төслийн туршлага, сургамжийн талаар танилцуулсан.

Сургалтын 2-3 дахь өдөр, судлагдахуун тус бүрээр “Суралцахуйд суурилсан багшлах арга зүй”, “Хичээлийн судалгаа” хийх аргачлалын талаархи ойлголтыг нь гүнзгийрүүлэх зорилго бүхий лекц, дадлага ажлуудыг зохион байгуулсан. Удирдлага, мэргэжилтнүүд багш нартай хамт ажиллахын зэрэгцээ сургагч багш нар болон бусад оролцогчдод “Арга зүйн шинэчлэл дэх удирдлагад тулгамдаж буй хүндрэлтэй асуудал”-ын талаар мэдээлэл өгөх, тус төслийн 1, 2 дахь шатанд арга зүйн шинэчлэлд оролцсон мэргэжилтэн, сургуулийн удирдлагуудын арга туршлагаас суралцах бололцоогоор хангасан.

Сургалтын 4 дэх өдөр, судлагдахуун бүрээр судалгаат хичээл зохион байгуулсан. Сургалт явуулсан сургуулийн зүгээс сурагчдын амралтын үеэр судалгаат хичээл заах ангийн сурагчдыг бэлэн байлгах ажлыг зохион байгуулж, оролцогчид хамтран боловсруулсан хичээлийн хөтөлбөр ашиглан хичээлийг явуулсан. Оролцогчид судалгаат хичээл удирдах, ажиглалт хийх, хэлэлцүүлэгт оролцох зэрэг хичээлийн судалгааны алхмуудыг бодитойгоор хийж гүйцэтгэв.

Сургалтын 5 дахь өдөр, аймаг, дүүргийн баг бүр боловсруулсан үйл ажиллагааны төлөвлөгөөгөө танилцуулан, цаашид ч сургагч багш болон оролцогчид арга зүйн шинэчлэлд хамтран ажиллах тухайгаа хэлэлцэн тохирч, сургалтын үйл ажиллагаа өндөрлөв.

“Багшлахуйн арга зүйн хөгжлийг түгээн дэлгэрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх төсөл”

Монгол Улсын боловсролын салбарт 2005 оноос цогц чадамжид суурилсан бага, дунд боловсролын стандарт, 2008 оноос Сургалтын үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эхэлсэн билээ. Эдгээр шинэ стандарт, хөтөлбөрт сурагчдын өөрсдөө мэдлэг бүтээх чадварыг хөгжүүлэх, улмаар багш бүр сургалтын шинэ арга зүйг эзэмших явдал зайлшгүй чухлаар тавигдаж байна.

Иймд БСШУЯ болон ЖАЙКА хамтран 2010 оны 4 сараас “Багшлахуйн арга зүйн хөгжлийг түгээн дэлгэрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх төсөл”-ийг хэрэгжүүлж эхэлсэн.

Төслийн зорилго нь “Суралцагчдын суралцахуйг дэмжих арга зүйн хөгжил (2006-2009)” төслийн хүрээнд боловсруулсан багшид зориулсан зөвлөмж, эдүгээ боловсруулж буй сургалтын модулийг ашиглан сургалт зохион байгуулж, суралцахуйд суурилсан багшлах арга зүйг үндэсний хэмжээнд түгээн дэлгэрүүлэх бүтэц, тогтолцоог бэхжүүлэх явдал юм.

Тус төслийг МУИС, МУБИС, Боловсролын хүрээлэн болон төслийн 1 дэх шатанд оролцсон хүмүүсээс бүрдсэн “Мэргэжлийн баг” загвар аймаг, дүүргээр сонгогдсон СХД болон Булган, Завхан аймгуудтай хамтран хэрэгжүүлж байна.

Гарчиг:

Багшлахуйн арга зүйн хөгжлийг үндэсний хэмжээнд түгээн дэлгэрүүлэх бүсчилсэн сургалтын тайлан	1-2
Багшлахуйн арга зүйн хөгжлийг түгээн дэлгэрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх төсөл	1
Багш бэлтгэдэг их дээд сургуульд зориулсан сургалт зохион байгуулах	2
Дунд хугацааны үнэлгээний багийг хүлээн авав	2
Хоёр дахь удаагийн хичээлийн судалгааны мониторинг	2
Кёозай кэнкюү гэж юу вэ?	3
Японд сургалт зохион байгуулав	4
Хүрээлэн буй орчны боловсрол гэж юу вэ?	4
Цаашдын төлөвлөгөө	4

“Хөлийнхөө мөрийг ажиглая”
сэдэвт судалгаат хичээл
(Хүн байгаль)

Сургалтад хамрагдсан сургагч багш нар болон оролцогчдыг өөр хоорондоо орон нутаг, албан тушаал үл харгалзан харилцан хамтарч ажиллах бололцоог хангах үүднээс энгэрийн зүүлт хэрэглэсэн.

Эдгээр энгэрийн зүүлтийг “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийн эцэг эхийн холбоо”-ны гишүүн эхчүүд урлаж өгсөн юм. Монголын бүх хүүхэд сайн боловсрол эзэмших боломж нөхцлөөр хангагдахыг төслийн багийн зүгээс хүсэн ерөөе.

Сургалтын эргэн тойронд

Сургалтын үед анзаарагдсан сониноос дуулгая.

- Оролцогчдын дунд, өмнө нь хичээлийн судалгааны тухай сонсож байсан, эсвэл өөрөө хийж үзсэн гэх хүн цөөнгүй байсан ч, сургалтад хамрагдсанаар “Хичээлийн судалгааны талаархи хуучин ойлголт маань хангалтгүй байсныг ойлгосон”, “(Өөрийн аймаг, дүүрэгтээ хариад) Сургалтаар олж мэдсэн зүйлээ бодитоор хэрэгжүүлнэ” гэх яриа олонтаа сонсогдож байлаа.
- Сургалт 8 судлагдахуунаар зэрэг явагдсанаар, судлагдахуун хоорондын уялдаа холбоо ч тодорхой хэмжээгээр сайжирсан. Жишээ нь, Хүн байгаль баг “Даралт” сэдэвт нэгж хичээлээр судалгаат хичээл зохион байгуулахдаа Физикийн сургагч багшаас дунд ангид Физикийн хичээлээр уг сэдвийг хэрхэн заадаг, бага ангид хэрхэн заавал болох тухай зөвлөгөө авч байсан.
- Сургагч багш-оролцогч, оролцогчид хооронд гэсэн харилцан сүлжээ үүсэх боломж ч бүрдсэн. Багш нар хоорондоо угас хаягаа солилцож, сургалт зохион байгуулсан аймаг, бүсийн багш нар дунд зэргэлдээх аймгуудын сургалтад сургагч багшаар ажиллах хүсэлтээ илэрхийлсэн хүмүүс ч олон байлаа.
- Мэргэжлийн багийн гишүүдээс гадна тухайн загвар аймаг, загвар сургуулийн багийн гишүүд (мэргэжилтэн, удирдлага, багш нар) сургагч багшаар ажилласан учир сургалт улам үр дүнтэй болсон. Загвар бус аймаг, дүүргийн оролцогчдын хувьд төслийн загвар аймаг, дүүргийн багш нар арга зүйгээ хэрхэн шинэчлэж буйг хараад, нэн даруй өөрсдөө арга зүйн шинэчлэл хийх ёстой гэдгээ ойлгосон харагдаж байлаа.

Цаашдын тулгамдсан асуудал

Суралцахууд суурилсан багшлах арга зүйг хэвшүүлэх, арга зүйн шинэчлэлийн арга хэлбэр болгож хичээлийн судалгааны арга зүйг танилцуулах, үндэсний хэмжээний арга зүйн шинэчлэлийг хэрэгжүүлэх гол цөм болсон боловсон хүчин бэлтгэх зэрэг зорилгоо сургалт тодорхой хэмжээнд биелүүлсэн гэж үзэж байна. Гэвч бүх аймаг, дүүргийн хэмжээнд суралцахууд суурилсан багшлах арга зүйг зохион байгуулахад 5-хан өдрийн сургалт хангалтгүй юм. Цаашид ч үргэлжлүүлэн хичээж ажиллах шаардлагатай.

5 өдрийн сургалтад хамрагдсан оролцогчид өөрийн аймаг, дүүрэгтээ эсвэл сургууль дээрээ арга зүй шинэчлэх сургалтыг төлөвлөн зохион байгуулж чадна гэсэн бодолтой байсан. Гэхдээ, бодит байдалд сургалтын хөтөлбөр, лекц боловсруулж бэлтгэхэд янз бүрийн асуудал гарахыг үгүйсгэхгүй. Асуудлаа шийдвэрлэхийн тулд эхлээд төслийн баг болон мэргэжлийн баг, төслийн загвар аймаг, дүүргийн БСГ/БХ-г хандахыг зөвлөө.

Багш бэлтгэдэг их дээд сургуульд зориулсан сургалт зохион байгуулав

2011 оны 8 сарын 29-30-нд БСШУЯ, МУБИС-тай хамтран багш бэлтгэдэг улсын болон хувийн их дээд сургуулиудын багш нарт зориулсан сургалт зохион байгуулав. Энэхүү сургалтын зорилго нь, хичээлийн судалгааны аргачлал болон төслийн хүрээнд боловсруулж буй сургалтын модулийг эдгээр их дээд сургуулийн үйл ажиллагаанд ашиглах боломжийг эрэлхийлэх явдал байлаа.

Уг сургалтын үеэр багш нар “Суралцахууд суурилсан багшлах арга зүй болон хичээлийн судалгааны талаар илүү их мэдээлэл авахыг хүсч байна” гэгцгээж байсан юм. Цаашид ч Монгол Улсын хэмжээнд багшлах боловсон хүчин бэлтгэж буй их дээд сургуулиудад дээр дурьдсан мэдээллийг олгохоор төлөвлөж байна.

Дунд хугацааны үнэлгээний багийг хүлээн авав

ЛСА байгууллагаас төсөл хэрэгжүүлэх явцад, төслийн тохиромжтой байдлыг дахин судалж үзэхийн хамт үр дүнтэй байдал, үр өгөөжтэй байдал зэргийг тооцох замаар төслийн зорилго зорилт биелэгдэх магадлалыг тодорхойлох зорилготой “Дунд хугацааны үнэлгээ”-г хийдэг. Дунд хугацааны үнэлгээгээр төслийн хөгжүүлэгч хүчин зүйл, бэрхшээлтэй хүчин зүйлүүдийг мөн тодруулж, үнэлгээнийхээ үр дүнг төсөл хэрэгжүүлэх сүүлчийн хагас хугацааны төлөвлөгөөг сайжруулахад ашигладаг байна.

2011 оны 9 сарын 4-22-нд “Багшлахуйн арга зүйн хөгжлийг түгээн дэлгэрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх төсөл”-д дунд хугацааны үнэлгээ хийсэн. Тус төслийн тохиромжтой байдал болон үр өгөөжтэй байдал нь өндөр гэсэн үзүүлэлттэй гарсны нөгөөтэйгүүр, “Бүх аймаг, дүүргийн БСГ/БХ-ийн зүгээс багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын тогтолцоог ашиглах замаар багш нарт шинэ арга зүйг түгээн дэлгэрүүлэх тогтолцоог бэхжүүлнэ” гэсэн төслийн зорилгоо биелүүлэхийн тулд хэд хэдэн тулгамдсан асуудлыг тодорхойлж гаргасан. Төслийн загвар аймаг, дүүрэг болон бусад аймаг, дүүргүүдийн хүний нөөцийг хөгжүүлэх, арга зүйн шинэчлэлийг хэрэгжүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэхэд (Мэргэжлийн багийг зохион байгуулалтад оруулах) чиглэсэн дэс дараатай ажил зохион байгуулах шаардлагатай гэдэг нь харагдаж байна.

Хоёр дахь удаагийн хичээлийн судалгааны мониторинг

Хүүхэд шинийг олж мэдэн, сэтгэн бодох боломжтой хичээлийг зохион байгуулж чадаж байна уу?

2011 оны 9 сарын дундаас 10 сарын дунд хүртэлх хугацаанд Улаанбаатар хот болон Булган, Завхан аймгийн загвар сургуулиудын хичээлийн судалгааны явцтай танилцах зорилгоор мониторинг хийсэн.

Уг мониторингоор дамжуулан олон тооны туршилттай хичээл, амьдралтай холбосон хичээлүүдэд ажиглалт хийх боломж олдсон. Энэ үеэр төслийн загвар сургуулиудад тойргийн бусад сургуулиудаас нь багш нар ирж, судалгаат хичээлийг үзэн сонирхож байлаа. Нөгөөтэйгүүр, хичээл удирдсан багш нь ажиглагч багш нарт хичээлээ үзүүлэхэд л анхаарлаа хандуулаад, хүүхэд нэг бүрийн хэрхэн сурч, хичээлээ хэрхэн ойлгож буйг хангалттай анхаарч чадахгүй байсан хичээл ч цөөнгүй тохиолдож байв.

Хичээлийн судалгааг үргэлжлүүлэн хийснээр багш нар бие биенээсээ суралцах орчин бүрдэнэ гэдэгт найдаж байна.

Кёозай кэнкюү гэж юу вэ?

“Кёозай Кэнкюү” буюу “Хичээлийн бэлтгэл судалгаа”-г дан ганц 40 минутын хичээлд бэлтгэх зорилготой үйл ажиллагаа гэж та ташаа ойлгосон юм биш биз? Энэ удаад, арга зүй түгээн дэлгэрүүлэх зөвлөх профессор Х.Такахата, М.Камата нарын ирүүлсэн тайлбарыг доор толилуулж байна.

Кёозай Кэнкюү буюу “Хичээлийн бэлтгэл судалгаа” гэдэг ухагдахууныг “Хичээлийн агуулгыг боловсролын байр сууринаас судлах судалгаа шинжилгээ” хэмээн тодорхойлж болно. Уг тодорхойлолт дахь “Боловсролын байр суурь” нь өргөн цар хүрээтэй ойлголт ба үүнд дараахи зүйлүүд хамаарна.

- Хичээлийн агуулгын тухай мэдлэг^{*1}: Ойлголт нь гүнзгий байх тусам илүү сонирхолтой хичээл явуулах боломжтой. (Кёозай Кэнкюү-гийн эрдмийн тал)
- Хичээлийн агуулгын түүх нийгэм, соёл боловсролын үнэ цэнийг харгалзан үзэх.
- Энэхүү хичээлийн агуулгаар дамжуулан хүүхдүүдэд эзэмшүүлэх чадварыг судлах.
- Хүүхдийн сэтгэхүйн хөгжлийн үе шатны (оюуны чадавхи, мэдрэмж) тухай ойлголт^{*2}: Хүүхдүүдийн хувьд сонирхолтой, ойлгомжтой байдлаар хичээлийн агуулгыг засан сайжруулахад ашигладаг.
- Тухайн насны хүүхдүүд ер нь хөгжлийн аль үе шатанд байна вэ? Түүнд нь тохирсон ямар арга зүй байж болох вэ?
- Тухайн ангийн хүүхдүүд хөгжлийн аль үе шатанд байна вэ? (хүүхэд бүр дээр өөр) Түүнд нь тохирсон ямар арга зүй байж болох вэ?
- Хүүхдүүдийн хувьд сонирхол татахуйц, ойлгомжтой хичээлийн агуулгын ямар дэс дараалал, зохион байгуулах ямар арга зам байж болох вэ?
- Хүүхдийн сэтгэн бодох үйл явцын судалгаа: Хүүхдүүд хичээлээ сонирхон идэвхитэй оролцож, ойлгоход дөхөм байдлаар хичээлийн агуулгыг засан сайжруулахад ашигладаг.
- Тухайн насны хүүхдүүд ямар түвшинд сэтгэн бодох вэ? Түүнд нь тохирсон ямар арга зүй байж болох вэ?
- Тухайн насны хүүхдүүд ямар түвшинд сэтгэн бодох вэ? (хүүхэд бүр дээр өөр) Түүнд нь тохирсон ямар арга зүй байж болох вэ?
- Хүүхдүүдийн хувьд сонирхол татахуйц, ойлгомжтой хичээлийн агуулгын ямар дэс дараалал, зохион байгуулах ямар арга зам байж болох вэ?

Багш нар “Кёозай кэнкюү”-г өдөр тутам байнга хийх шаардлагатай. Өнөөдөр, хөдөлмөр зүтгэлтэй Япон багш нарын ачаар янз бүрийн нэгж хичээлтэй холбоотой судалгааны арвин туршлага сургамж хуримтлагдсаар байна (Тодорхой нэг судлагдахуунтай холбоотой ном сэтгүүл, эрдмийн зөвлөлүүдээс гаргадаг эмхэтгэл г.м). Монголд ч багш нар өөрсдийн судалгаа, туршлага сургамжаа бусад танилцуулах орчин нөхцөл, боломж бололцоотой эрдмийн зөвлөлийн уулзалт цуглаан, ном сэтгүүл байвал зүгээр.

Багш нар өөрсдийнхөө өдөр тутам хийдэг “Кёозай кэнкюү” болон урьд өмнөх бусад багш нарын хийсэн судалгааны үр дүнд тулгуурлан ээлжит хичээлийн төлөвлөлт, бэлтгэлийг хийдэг байна.

Анхаарах зүйл:

“Кёозай кэнкюү”-гийн тухай үндсэн ойлголт нь олонхи судлагдахуунд ижилхэн байх боловч, тодорхой нэг агуулгын хувьд судлагдахуун бүр дээр өөр байх тохиолдол ч байдаг. Жишээлбэл, дээр дурьдсан зүйл нь байгалийн ухааны хувьд дараахи онцлогтой.

*1: Хичээлийн агуулгын тухай мэдлэг

Байгалийн ухааны хичээлүүдэд сорил туршилт, ажиглалт голлодог учир хичээлийн үед явуулах сорил туршилт болон ажиглалтын талаархи багшийн мэдлэг, ойлголт чухлаар тавигдана. Ялангуяа, аюулгүй сорил туршилт явуулахад юу хэрэгтэй болох, сурагчдын хувьд ойлгомжтой сорил туршилт, ажиглалт хийхийн тулд юунд анхаарвал зохих зэргийн талаар урьдчилан тооцох нь чухал. Тиймээс, эдгээр асуудлыг батлахын тулд туршилт (бэлтгэл туршилт) хийх нь ч нэг чухал Кёозай кэнкюү болдог.

*2: Хүүхдийн сэтгэхүйн хөгжлийн үе шатны тухай ойлголт

Насанд хүрэгчдийн хувьд амар хялбар мэт санагдах сорил туршилт, ажиглалт нь хүүхдүүдэд зарчим, бүтэц зохион байгуулалт нь үл ойлгогдох юм уу, эсвэл гүйцэтгэх ажил нь нарийн төвөгтэйгээс хүүхдүүд чадахгүй байх явдал олонтаа тохиолддог. Ийм тохиолдолд, багш хүүхдийнхээ хөгжлийн үе шатыг бодолцон, үргэлж хүүхдийнхээ түвшинд тохирсон сорил туршилт, ажиглалтын аргачлагыг бэлтгэх шаардлагатай байдаг байна.

Хүрээлэн буй орчны боловсрол гэж юу вэ?

Япон дахь сургалтад оролцогчид, Нагано мужийн Чино хотын хүүхдүүдийн хамт хүрээлэн буй орчны боловсролын хөтөлбөрт хамрагдсан. Энэхүү хүрээлэн буй орчны боловсрол гэж чухам юу вэ?

Хүрээлэн буй орчны боловсрол нь хүрээлэн буй орчин ба түүнтэй холбоотой асуудалд анхаарал хандуулахын зэрэгцээ тулгарч буй асуудлыг шийдвэрлэх, шинэ асуудал үүсэхээс урьдчилан сэргийлэхэд хувь хүн, эсвэл хамт олноороо шаардлагатай мэдлэг чадвар, үйл ажиллагаа, хүсэл сонирхол бүхий иргэн болгон хөгжүүлэх явдлыг гол зорилгоо болгодог.

Эрт цагаас хүмүүс бидний ахуй амьдралыг байгаль орчин тэтгэсээр ирсэн билээ. Харин, сүүлийн үед хүн төрөлхтний үйл ажиллагаа нь байгаль орчин нөхөн сэргэх хэмжээ хязгаараас давж, дэлхийн газар орон бүрт хүрээлэн буй орчны асуудлууд (дэлхийн дулаарал, ойн мөхөл, биологийн төрөл зүйлийн усталт, цөлжилт, усны нөөцийн хомсдол г.м) үүссээр байна.

Сургуулийн боловсрол нь хүүхдүүдэд байгаль экологийн арвин баялаг, түүнийг хэрхэн тогтвортой ашиглах тухай судлах таатай боломж олгодог гэж хэлж болно. Япон Улс 2006 оноос Боловсролын тухай хуулиндаа хүрээлэн буй орчны боловсролыг тусган оруулжээ.

Төсөлт ажил хичээлээр орон нутгийнхаа байгаль орчны тухай, Байгалийн ухааны хичээлээр амьтан ургамлын тухай, Нийгмийн хичээлээр эх орныхоо газар нутаг, ой модны тухай, Гэр ахуйн хичээлээр “Эд юмсыг хайр гамтай хэрэглэх” тухай сурч судлах нь хүрээлэн буй орчны боловсролтой шууд холбогдоно.

Японд сургалт зохион байгуулав

Төслийн загвар аймаг, дүүргийн БСГ/БХ-ийн мэргэжилтэн, загвар сургуулиудын сургалтын менежер, багш нарын төлөөлөл (22 хүн) Япон Улсад 2 долоо хоногийн сургалтад (2011 оны 26/IX-08/X) хамрагдлаа. Уг сургалтын зорилго нь, 1) Японы багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх тогтолцооны талаар судлах, 2) Суралцахуйд суурилсан багшлах арга зүйн талаархи ойлголтоо гүнзгийрүүлэх явдал байв.

Японы боловсролын тогтолцоо, нэгж болон ээлжит хичээлийн хөтөлбөр, самбар ашиглалт, Кёозай кэнкюү, суралцах чадварын үнэлгээ судалгааны тухай лекцүүд сонссоноос гадна Токио хот болон Нагано мужийн Боловсролын нэгдсэн төвөөр зочилсон. Түүнчлэн бага, дунд, ахлах сургуулиудаар зочлон, өнөөг хүртэл хөгжүүлсэн “Хичээл ажиглах нүд”-ээ ашиглан Байгалийн ухаан, бага дунд ангийн Математик, Мэдээлэл зүйн хичээлүүдэд ажиглалт хийсэн.

Оролцогчид Японы багш нарын арга зүйг гүнзгийрүүлэн судласан төдийгүй, янз бүрийн хэлбэрээр хэрэгждэг багш нарын мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын бүтэц тогтолцооны талаар ч судалсан. Японы “Хот мужийн боловсролын зөвлөл” нь багш нарыг ажилласан жил (1,5,10 жил), албан тушаалаас (Ерөнхий эрхлэгч, хичээлийн эрхлэгч, сургуулийн захирал) хамааран янз бүрийн сургалтад хамруулдаг. Нөгөө талаар, бүх сургуулиуд дээр “Сургууль төвтэй судалгаа”, багш нарын санаачилсан сургалтууд зохион байгуулагддаг.

Сургууль төвтэй судалгаа нь сургуулиуд боловсролын зорилтоо биелүүлэхийн тулд сургууль нийтээрээ нэг сэдэв сонгон хэрэгжүүлдэг ажил юм. Юуны өмнө боловсролын зорилтдоо нийцүүлэн хүүхдүүдийнхээ төлөв байдлыг судалж үзнэ. Дараа нь “Хүүхдээ хэрхэн хөгжүүлэх вэ?” гэдгээ судлан, судалгааны сэдвээ (Жишээ: “Харилцааны чадвар эзэмшин, өөрийн санаа бодлоо илэрхийлж чаддаг хүүхэд болгон хүмүүжүүлэх”, “Бие даан суралцаж, идэвхитэй сэтгэн бодох чадвартай хүүхэд болгон хөгжүүлэх”) сонгодог. Ингээд явал судалгааны зорилго биелэгдэх вэ гэсэн таамаглалыг дэвшүүлэн, бүх судлагдахуунаар агуулга, үйл алхам, сургуулийн ажлаа төлөвлөдөг. Сургууль төвтэй судалгаанд хичээлийн судалгааг ашигладаг. Сургуулийн захирал, орлогч захирал, багш нар судалгаат хичээлд ажиглалт хийж, сургууль төвтэй судалгаа нь хүүхдээ хөгжүүлэхэд тус нэмэр болсон эсэхийг хэлэлцүүлнэ. Мөн, их дээд сургуулийн багш, мэргэжилтэн, сургуулийн захирлаар ажилласан туршлагатай багш нар зэрэг хөндлөнгийн сургагч багш нарын зөвлөгөөг сонсох, судалгааны үр дүнгийн уулзалтад эцэг эхчүүдийг урьж оролцуулах зэрэг ажлыг зохион байгуулж байна.

Япон багш нарын Монголд тохирохуйц туршлага, сургамжийг авч ажилдаа ашиглах нь зүйтэй мэт санагдана.

Цаашдын төлөвлөгөө

- 2012 оны 1-3 сар: Төслийн загвар аймаг, дүүргийн сургалт болон хичээлийн судалгаанд мониторинг хийх
- 2012 оны 5-6 сар: Загвар аймаг, дүүргийн хичээлийн судалгааны хэрэгжилтийн тайлангийн хурлыг зохион байгуулах
- 2012 оны 9-10 сар: Төслийн загвар аймаг, дүүргийн сургалт болон хичээлийн судалгаанд мониторинг хийх
- 2012 оны 11 сар: Үндэсний хэмжээний бүсчилсэн сургалт зохион байгуулах

Түүнчлэн, багш бэлтгэдэг их дээд сургуульд зориулсан сургалт, төслийн загвар бус аймгуудын арга зүйн шинэчлэлд үзүүлэх дэмжлэг, Индонези Улстай туршлага солилцох зэрэг ажлуудыг төлөвлөж байна.

Төслийн багийн холбоо барих хаяг:

Хаяг: Утас/Факс: 976-11-322552, 98900323
Өрөө 119, Засгийн газрын 3-р байр, Е-мэйл хаяг: <jicacctm@gmail.com>
БСШУЯ,
Багатойруу-44, Улаанбаатар хот, Вебсайт: <http://www.jica.go.jp/project/mongolian/mongolia/004/index.html>
Монгол Улс

